

законодавства у судовому процесі, захист майна підприємства.

Можемо зробити висновок, що економічна безпека досягається лише за антикризового управління та впровадження антикризових заходів. Антикризові заходи можуть мати попереджувальний характер або полягати в подоланні кризової ситуації на підприємстві. Слід пам'ятати, що подолання кризового стану – це керований процес. Успіх його перш за все залежить від своєчасного виявлення кризи та застосування практичних заходів щодо її усунення.

Список використаних джерел

1. Лянной Г. Система экономической безопасности предприятия // ВOS – журнал о личной и коммерческой безопасности. – 2006. – №7. – С. 16-19.
2. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства / Т.М. Іванюта, А.О.Заїчковський. – К.: ЦУЛ, 2009. – 256 с.
3. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 504 с.
4. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві. – К.: КНЕУ, 2004. – 560 с.

МСФЗ ДЛЯ МСП ТА МСФЗ: МАНЕВРУВАННЯ МІЖ ЗБЛИЖЕННЯМ ТА ПРИДАТНІСТЮ ДЛЯ НЕПУБЛІЧНИХ КОМПАНІЙ

Харламова О.В., д-р екон. наук, доцент, професор кафедри фінансів, обліку та безпеки бізнесу, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

У вересні 2022 року Рада МСБО (далі – РМСБО) оприлюднила пропозиції щодо оновлення стандарту бухгалтерського обліку для малих і середніх підприємств. Головна мета на сьогодні - відобразити в МСФЗ для МСП вдосконалення повних стандартів МСФЗ, зберігаючи «малий» стандарт придатним для малих і середніх підприємств. В цілому РМСБО сфокусована на 12 ключових аспектах перегляду МСФЗ для МСП.

РМСБО пропонує внести зміни до параграфу 1.3(б), включивши до переліку банків, кредитних спілок, страхових компаній, брокерів/дилерів з цінних паперів, пайових інвестиційних фондів та інвестиційних банків як приклади суб'єктів господарювання, які часто відповідають другому критерію підзвітності громадськості, наведеному в параграфі 1.3(б). Для полегшення розуміння підстав для визначення публічної підзвітності РМСБО також пропонує роз'яснити, що суб'єкт господарювання з такими характеристиками, як правило, має публічну підзвітність:

(а) існує як високий ступінь зовнішнього інтересу до суб'єкта господарювання, так і широка група користувачів фінансової звітності суб'єкта господарювання (існуючі та потенційні інвестори, позикодавці та інші кредитори), які мають пряму фінансову зацікавленість у суб'єкті господарювання або суттєві вимоги до нього;

(б) користувачі, зазначені в параграфі а), залежать головним чином від

зовнішньої фінансової звітності як засобу отримання фінансової інформації про суб'єкт господарювання. Ці користувачі потребують фінансової інформації про суб'єкт господарювання, але не мають повноважень вимагати таку інформацію для себе. Такі зміни представляються цілком обґрунтованими і доцільними з метою більш чіткого опису сфери дії стандарту МСФЗ для МСП.

На основі раніше отриманих відгуків РМСБО пропонує переглянути Розділ 2 з метою приведення його у відповідність до Концептуальної основи фінансової звітності 2018 року. Водночас РМСБО пропонує, щоб у Розділі 18 "Нематеріальні активи, крім гудвілу" та Розділі 21 "Забезпечення та умовні зобов'язання" продовжували використовуватися визначення активу та зобов'язання з попередньої версії Розділу 2, яка базувалася на Концептуальній основі 1989 р., щоб уникнути непередбачуваних наслідків, пов'язаних з переглядом визначень активу та зобов'язання. Ця поправка залишається дискусійною.

РМСБО пропонує поправки для узгодження Розділу 9 з МСФЗ 10, визначаючи контроль як єдину основу для консолідації, яка застосовується до всіх суб'єктів господарювання, та пропонує зберегти спростовне припущення про наявність контролю, коли інвестор володіє більшістю прав голосу в об'єкті інвестування. Спростовне припущення є спрощенням моделі контролю і така поправка з високою ймовірністю буде підтримана.

РМСБО вже цікавилась серед стекхолдерів думкою заміни моделі понесених збитків для зменшення корисності фінансових активів у Розділі 11 "Основні фінансові інструменти" на модель очікуваних кредитних збитків, узгоджену зі спрощеним підходом у МСФЗ 9 "Фінансові інструменти". Відгуки містили припущення, що спрощений підхід в МСФЗ (IFRS) 9 все одно буде складним для застосування малими і середніми підприємствами і не призведе до істотних змін в сумі знецінення для типів фінансових активів, утримуваних типовими малими і середніми підприємствами, а саме короткострокової торгової дебіторської заборгованості. Тим не менш РМСБО сподівається, що модель очікуваних кредитних збитків надасть більш корисну і відповідну інформацію користувачам фінансової звітності, коли МСП утримують довгострокові фінансові активи. В результаті РМСБО пропонує:

(а) зберегти модель понесених збитків для торгової дебіторської заборгованості та активів за договорами у сфері застосування переглянутого Розділу 23 "Дохід за договорами з клієнтами";

(б) вимагати модель очікуваних кредитних збитків для всіх інших фінансових активів, що оцінюються за амортизованою вартістю, відповідно до спрощеного підходу в МСФЗ 9; та

(в) зберегти вимоги Розділу 11 щодо зменшення корисності інструментів власного капіталу, що оцінюються за собівартістю.

Тобто на сьогодні очікуються різні підходи до знецінення фінансових активів у МСФЗ звітності компаній, які складатимуть її за «малим» стандартом.

Щодо справедливої вартості РМСБО підтримує узгодження стандарту з визначенням справедливої вартості в МСФЗ 13 для забезпечення ясності і

поліпшення порівнянності фінансової звітності та включення до стандарту ілюстративних прикладів, в результаті чого очікується об'єднання вимог щодо оцінки справедливої вартості та відповідні вимоги до розкриття інформації в новому Розділі 12 "Оцінка справедливої вартості".

У відповідь на запит РМСБО щодо приведення визначення спільного контролю у відповідність до МСФЗ 11 "Угоди про спільну діяльність", зберігаючи при цьому три класифікації угод про спільну діяльність у Розділі 15 "Інвестиції у спільні підприємства" (спільно контрольовані операції, спільно контрольовані активи та спільно контрольовані суб'єкти господарювання), респонденти висловилися на користь узгодження визначення спільного контролю, проте в той же час висловили неоднозначні думки щодо того, чи слід узгоджувати вимоги до класифікації та оцінки з МСФЗ 11, чи зберегти вимоги до класифікації та оцінки, викладені в Розділі 15.

РМСБО пропонує узгодити визначення спільного контролю і зберегти вимоги до класифікації та оцінки, викладені в Розділі 15.

Суттєві зміни пропонує РМСБО в частині приведення Розділу 19 "Об'єднання бізнесу та гудвіл" у відповідність до методу придбання в МСФЗ (IFRS) 3 «Об'єднання бізнесу» шляхом:

(а) додавання вимог і вказівок для нового суб'єкта господарювання, утвореного в результаті об'єднання бізнесу;

(б) оновлення посилань при визнанні ідентифікованих придбаних активів та прийнятих зобов'язань при об'єднанні бізнесу для посилання на визначення активів та зобов'язань у переглянутому Розділі 2 "Концепції та основні принципи";

(в) роз'яснення, що покупець не може визнавати умовні зобов'язання, які не є зобов'язаннями;

(г) вимоги визнавати витрати, пов'язані з придбанням, як витрати;

(д) вимоги оцінювати умовну компенсацію за справедливою вартістю, якщо справедливу вартість можна достовірно оцінити без надмірних витрат або зусиль; та

(е) додавання вимог щодо придбання, яке здійснюється поетапно (поетапне придбання).

Щодо інших аспектів методу придбання РМСБО пропонує зберегти вимоги, викладені в Розділі 19, оскільки вважає, що

(а) керівництво в МСФЗ (IFRS) 3 щодо знову придбаних прав навряд чи буде доречним для організацій, які застосовують «малий» стандарт;

(б) обмеження оцінки неконтрольованої частки участі в об'єкті придбання пропорційною часткою неконтрольованої частки участі у визнаних сумах ідентифікованих чистих активів об'єкта придбання (а не введення можливості оцінки за справедливою вартістю) є доречним спрощенням; і

(в) збереження критеріїв визнання для нематеріальних активів, придбаних при об'єднанні бізнесу, врівноважує витрати та вигоди від окремого визнання цих статей, оскільки гудвіл, визнаний при об'єднанні бізнесу, амортизується.

Зауважимо, що відносно того, чи є поетапне придбання доречним для МСП

всередині самої РМСБО існують неоднозначні думки і тому виноситься на подальше обговорення.

Одним з найдискутованіших питань є, звісно, оренда. РМСБО вже зверталася до стейкхолдерів відносно того, чи потрібно узгоджувати МСФЗ для МСП і МСФЗ 16 «Оренда», правда шляхом спрощення деяких вимог до визнання та оцінки, вимог до розкриття інформації та формулювань МСФЗ 16. Зауважимо, що серед професійної спільноти немає однозначної думки з цього приводу і стейкхолдери пропонували РМСБО оцінити витрати і вигоди від приведення МСФЗ для МСП у відповідність з МСФЗ (IFRS) 16 «Оренда», навіть з урахуванням спрощень, а також і отримати більше інформації про досвід компаній, які застосовують МСФЗ (IFRS) 16.

На даному етапі РМСБО, ґрунтуючись на міркуваннях витрат і вигод, вирішила взяти таймаут для отримання більшого обсягу інформації про досвід застосування МСФЗ (IFRS) 16 організаціями, не пропонувати зараз поправки до розділу 20 і розглянути можливість внесення змін до МСФЗ для МСП з метою приведення його у відповідність з МСФЗ 16 під час майбутнього перегляду стандарту.

Водночас РМСБО очікує на зворотній зв'язок від професійної спільноти, зокрема про те, чи слід:

(а) приводити Розділ 20 у відповідність до МСФЗ 16 в даний час, адже це покладає на МСП навантаження, непропорційне вигодам для користувачів їх фінансової звітності, зокрема, враховуючи витрати на впровадження, які можуть понести укладачі фінансової звітності, витрати, які можуть понести користувачі фінансової звітності у разі відсутності інформації, та покращення фінансової звітності, яке буде досягнуто завдяки визнанню права орендаря на використання базового активу (та зобов'язання орендаря здійснювати орендні платежі) у звіті про фінансовий стан;

(б) запроваджувати можливі спрощення - наприклад, для визначення ставки дисконту та подальшої оцінки зобов'язання з оренди (переоцінки), що може допомогти спростити вимоги та зменшити витрати на впровадження зміненого розділу 20 (приведеного у відповідність до МСФЗ 16), не зменшуючи при цьому корисності інформації, що подається у звітності.

Ще однією зміною МСФЗ для МСП є видалення параграфу 22.7(а), який вимагав, щоб сума дебіторської заборгованості відображається у звіті про фінансовий стан як зменшення власного капіталу, а не як актив, якщо інструменти власного капіталу випускаються до отримання суб'єктом господарювання грошових коштів або інших ресурсів. Така вимога відсутня в повному комплекті МСФЗ, тому її видалення сприяє їх наближенню та цілком доцільне.

Перегляд розділу 23 "Дохід" (перейменований на "Дохід за договорами з клієнтами") є очікуваним і стосується можливих підходів до узгодження Розділу 23 "Дохід" з МСФЗ 15 "Виручка за договорами з клієнтами", що підтримує більшість стейкхолдерів. Тому РМСБО пропонує переглянути Розділ 23 з метою приведення його у відповідність до принципів і формулювань, що

використовуються в МСФЗ (IFRS) 15, впровадити п'ятиетапну модель МСФЗ (IFRS) 15 зі спрощеннями, які зберігають основні принципи МСФЗ (IFRS) 15 щодо визнання доходу. Ключове спрощення очікується в частині визначення того, чи є товар або послуга, обіцяні клієнту, відокремленими, що може вимагати судження. Щоб допомогти компаніям здійснити таку оцінку, РМСБО пропонує спростити вимоги параграфів 27-29 МСФЗ (IFRS) 15 шляхом:

(а) уточнення, що товар або послуга, які МСП регулярно продає окремо, можуть бути відокремленими;

(б) викладення критерію в параграфі 27(б) МСФЗ 15 простішою мовою та відображення мети критерію, зосередивши увагу на тому, чи є товар або послуга вхідним ресурсом, який використовується для виробництва об'єданого об'єкта або об'єктів, що передаються клієнтові; та

(с) включення прикладів, які ілюструють фактори, що підтверджують цей критерій.

В частині виплат працівникам РМСБО пропонує виключити параграф 28.19. Розділу 28 «Виплати працівникам», який стосується спрощення оцінки зобов'язань за пенсійними програмами з визначеними виплатами, оскільки за відгуками стейкхолдерів цей параграф застосовують лише деякі суб'єкти господарювання, що робить його неактуальним. Тим не менш РМСБО остаточно не прийняла рішення про виключення і в разі, якщо цей параграф не буде виключений, Рада внесе додаткові роз'яснення щодо його застосування.

Нагадаємо, що поточна редакція МСФЗ для МСП з міркувань економії витрат містить спрощення та вимагає визнання всіх витрат на розробку як витрат, тоді як МСБО 38 "Нематеріальні активи" вимагає визнання нематеріальних активів, що виникають у результаті витрат на розробку, які відповідають визначеним критеріям, а саме, коли компанія може продемонструвати технічну здійсненність та комерційну доцільність. Проте не всі стейкхолдери з цим згодні, тому зараз дискутується питання щодо того, чи слід вносити зміни до МСФЗ для МСП для приведення його у відповідність до МСБО 38, включаючи оцінки щодо витрат та вигод, пов'язаних з таким приведенням у відповідність до МСБО 38.

Проведений огляд запропонованих змін свідчить про намагання РМСБО дійсно дотримуватися збалансованого підходу до наближення МСФЗ для МСП до повного комплексу МСФЗ зі збереженням наявних та додаткових спрощень, що має на меті не ускладнити процеси звітування непублічних компаній.

Список використаних джерел:

1. Exposure Draft IFRS for SMEs® Accounting Standard. Third edition of the IFRS for SMEs Accounting Standard. URL: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/2019-comprehensive-review-of-the-ifrs-for-smes-standard/exposure-draft-2022/ed-2022-1-iasb-ifrs-smes.pdf> (дата звернення: 25.10.2022).

2. Exposure Draft IFRS for SMEs® Accounting Standard International Accounting Standards Board SMEs. Basis for Conclusions and Illustrative Financial Statements on Third edition of the IFRS for SMEs Accounting Standard. URL: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/2019-comprehensive-review-of-the-ifrs-for-smes-standard/exposure-draft-2022/bc-ed-2022-1-iasb-ifrs-smes.pdf> (дата звернення: 25.10.2022).

3. Questions and Answers (Q&A) Exposure Draft Third edition of the IFRS for SMEs® Accounting Standard. URL: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/2019-comprehensive-review-of-the-ifrs-for-smes-standard/exposure-draft-2022/faq-ed-ifrs-smes-third-edition.pdf> (дата звернення: 25.10.2022).

ПЕРЕДУМОВИ ПРОТИДІЇ ДЕЗІНТЕГРАЦІЙНИМ ЗАГРОЗАМ В СИСТЕМНІЙ ІНТЕГРАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Цікало Є. І., канд. екон. наук, доцент, Львівський національний університет імені Івана Франка

Однією з характеристичних складових безпеко-орієнтованого управління підприємствами є загрози, які можуть дестабілізувати діяльність та вплинути на стан. Ефектоформуючі (результатоформуючі) показники діяльності і оцінні показники стану пов'язані, що дає змогу характеризувати ситуації за комбінованою категорією "ефектостан". Дослідженню піддаватимуться фактори, які спричиняють виникнення загрозових ситуацій в "ефектостані". Інформація про результати діяльності підприємств, з аналітичними оцінками її ефекту і стану, подається у фінансовому і нефінансовому вимірах в звіті про управління [1]. У ньому також вказуються ризики справдження і можливості подолання загроз. Звіт має інтегративний характер і передбачає висвітлення взаємозв'язків економічної, соціальної, екологічної діяльності в контексті сталого розвитку підприємств, а отже, враховує масштабність розповсюдження загроз. Для його складання прийнятні: стандарт інтегрованої звітності IFR, стандарти звітування про сталий розвиток GRI, галузеві бухгалтерські стандарти зі сталого розвитку SASB [2, 3, 4, 5].

Базовим, в контексті системної інтеграції, виступає стандарт IFR, в якому застосовано вартісно-орієнтований підхід (створення "вартості-цінності"), як критеріальний для наповнення діяльності (та інформації про неї) ціннісним змістом сталого розвитку, з врахуванням ризико-орієнтованого опрацювання і представлення інформації про загрози. Врахування цього підходу у безпеко-орієнтованому управлінні дасть змогу формувати інформаційно-аналітичну базу для прийняття рішень стосовно протидії загрозам в ході діяльності і в інтегрованому вигляді представляти звітну інформацію.

Водночас, треба відмітити прихильність підприємств, які запроваджують стандарти систем управління (ISO, ДСТУ), до створення інтегрованих систем управління на основі інтеграції стандартів, як умови їх ефективною реалізації. Від так процесний підхід (за методологією PDCA), який застосовується у запровадженні стандартів, повинен бути затребуваний в безпеко-орієнтованому управлінні. Загрози в порушенні стандартів та їхньої інтеграції повинні опрацьовуватися за змістовними характеристиками стандартів і відображатися у змістовних характеристиках звіту про управління.